

Grigory SOKOLOV

Louisiana Museum of Modern Art
Humlebaek | 18th October 2018

Information

Med Sokolov mærker man musikkens foruroligende emotionelle kraft

Grigory Sokolov rejser for tiden rundt med et og samme program. Det ser ikke spektakulært ud på papiret, men det bliver det, når man har hørt ham spille. De to koncerter på Louisiana i sidste uge viste ham endnu en gang som det, han er: en undtagelsespianist

Af Valdemar Lønsted

Hvad skal man dog gribe til af ord efter en sådan musikoplevelse? Det burde ellers ligge lige for at give luft for sin beundring og begejstring, men hvad var det dog, der skete i de par timer med den 'månebelyste' Grigory Sokolov ved flyglet og tilhørerne hensat i mørke? Allerede i minutterne før han gjorde sin entré ned ad trappen til det første nummer, var salen tyk af den slags forventning, der forbindes med kult. Man var meget stille. Det var man også under musikken, og Sokolov styrede suverænt seancen ved tilsyneladende at negligere, at der var andre til stede end ham selv. Hurtigt i gang, hurtigt videre til næste nummer, hurtigt ud af lokalet – så hurtigt den ældre herre nu ønskede at bevæge sig.

I efteråret indtil jul rejser han rundt i det splittede Europa, fra Oslo til Bari, for at samle det med et program, som slet ikke virker spektakulært på papiret. Det bliver det først, når man har hørt ham spille. Beethovens 3. *Klaversonate* og 11 *Bagateller*, og efter pausen Schuberts andet sæt af 4 *Impromptus*.

Flere af stykkerne kan mægtigt spilles af øvede amatørpianister, Beethoven-sonaten er absolut ikke uvæsentlig, og jeg havde da på forhånd gerne villet høre en af de mere tunge sonater, når nu en af denne verdens største pianister kom forbi. Alle disse forbehold blæste han imidlertid fuldstændig af vejen, for stykkerne blev ét efter ét stort set totalt fortryllet; det man kendte godt, lød som nyt, og det man ikke kendte så godt, ønskede man at høre igen og igen.

Tag nu Beethovens 11 *Bagatel-*

ler, som ved den søde grød ikke hører til hans mest spillede. Ud fra opustallet 119 skulle man tro, at de hører hjemme i 1820'erne – komponistens alderdomsårti. Det er der også nogle af dem, der gør, men en del stammer faktisk fra 1790'erne og blev hentet frem fra gemmerne, da Beethoven en snes år senere blev bedt af en forlægger om at levere nogle solosager for klaver, og meget gerne salgbare småting.

Ekstraordinært

Vi kommer altså ud for en blandet landhandel og så alligevel ikke, for det forekommer mig, at Beethoven ønskede at gøre sig umage med at præsentere en samling, der udfordrede liebhaverpianistens skabende fantasi. Og således gik Sokolov til værks med lys og lygte og fandt i hver bagatel en lille verden, der på sin vis afspejler den store.

I den tredje bagatel åbnede han dørene ind til en borgerlig balsal med et tilbagevendende drilsk spjæt i en hurtig figur, der ender som en ringende klokke tone allerøverst i klaviaturet. Den femtes resolute ridt på en legetøjshest blev taget med alvor, aggressivt og dystert, og den syvende hørte man klart som et sent stykke, som en afprøvning af den vidtspundne trilles bemægtigelse af rummet, sådan som det også sker i de sidste klaversonater.

Det var ikke en af dem, vi hørte inden bagatellerne, men nummer tre i C-dur fra 1797. I øvrigt den kære Schuberts fødeår, og i parentes bemærket var det direkte sælsomt, at Sokolov fik finalen til at danse og juble som i en af Schuberts sonater.

Ro og syngende bredde var ellers det kendetegnende ved opførelsen, med mesterlige gradueringer af anslag og betoning, og en helt ekstraordinær ekskursion gennem adagioen i den fjerne E-dur.

Schuberts følsomhed

Det første enkle tema kom lidt tørt artikuleret, men som sådan et perfekt modstykke til det næste tema i mol, som først meldte sig med en tilbageholdt smerte.

Melodi kan man knap nok kalde det, så sparsomt er materialet. Det føres frem i venstre hånd, begynder i dybden med gravitetiske oktaver, krydser højrehåndens bløde akkordtæppe for at give en lysning af håb. Hos den urokkelige russer vekslede det i en betagende nuan-

cerigdom, voksede i væld frem til fortvivlede klageråb fra en hel hærske.

Det var indlysende, at Sokolov i Schuberts *Impromptus D 935* tog navnet for pålydende, nemlig at de er øjeblikkets musik, og det vil sige improviserede stykker. Når man læser om Schuberts fabelagtige improvisationskunst ved klaveret, dette at kunne ryste den ene udødelige melodi ud af ærmet efter den anden, der derefter forsvandt for evigt, forstår man hemmeligheden bag impromptuerne, og sådan var pianistens tilnærmelse denne aften. Helt overbevisende i de første takter af f-mol-impromptuen, afleveret i et næsten sejlede tempo, måske for at varsle om, hvad der ventede af overraskelser. At holde Schuberts rytmiske flow i gang kræver en mesters indsigt i at give liv til særegne, motorisk syngende karakterer, og det var det, vi hørte. Og da et bedøvende smukt *wienerisch* tema dukkede op, smeltede tangenterne, ikke af sentimentalitet, men af intens følsomhed.

Alt var anderledes hos Schubert med Sokolov. Selv en gammel travler som As-dur-impromptuen, som kan overkommes af den mest jævne amatør, afløkkede han mageløse momenter, især i den dunkelt lidenskabelige trio. Men jeg blev egentlig mest grebet af variationsstykket i B-dur, den med et af Schuberts mest vidunderlige temaer (og det siger som bekendt ikke så lidt), som han også anvendte i skuespilmusikken til *Rosamunde* og strygekvartetten med samme tilnavn.

Sokolov gav sig til at afskrælle

ikke så få lag romantiseret fernis, temaet lød som sprunget ud af panden på geniet, og gennem de fem variationer lod han sig ikke friste væk fra udgangstempoet. På den måde blev stykkets melodiske understrøm fastholdt, og hvad mere var: med denne tilbageholdenhed mærkede man den foruroligende emotionelle kraft, som gør Schubert til en undtagelseskomponist.

Gnistrende Rameau

Ekstranumrene udgjorde en suite af højdepunkter i sig selv. Sokolov hentede en trumf frem fra Schuberts første sæt *Impromptus D 899*, nummer fire med dens i sandhed improvisatoriske udfoldelser i mol og dur. Og hvornår har man hørt det første durafsnits pludseligt opdukkende tenorlied så udsøgt deklameret, og tilsvarende en så appellerende desperation i trioen?

Derefter rykkede vi 300 år tilbage, fra Wien til Paris, da russeren orkestrerede en gnistrende udførelse af Rameaus *Les sauvages* fra operaen *Les indes galantes*, her i den kendte cembaloversion med en overflod af fiktive fløjter og trommer. Og endelig Chopin, en mazurka i cis-mol, snart stramt rytmisk i dansens karakteristiske rytmik, snart opblødt i resignerede eftertanker.

kultur@information.dk

Beethoven, Schubert, Rameau, Chopin. Grigory Sokolov (klaver). Louisiana 18. oktober. Fortsætter sin turné rundt i Europa indtil august 2019

”

Det man kendte godt, lød som nyt, og det man ikke kendte så godt, ønskede man at høre igen og igen